

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 27 czerwca 2025 r.

PS-II.431.6.2025.8

Pani
Lidia Skupin Wójtowska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mosinie
ul. Dworcowa 3
62-050 Mosina

ZALECENIA POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.), zwanej dalej *ustawą*, *ustawą o pomocy społecznej* lub określanej skrótem *ups*, zespół inspektorów z Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu przeprowadził kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Mosinie, z siedzibą pod adresem: ul. Dworcowa 3, 62-050 Mosina, zwanym dalej *Ośrodkiem* lub *OPS*.

Zakres kontroli obejmował realizację zadań określonych ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami, w okresie od 1.01.2024 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Ustaień kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentów merytorycznych. Dodatkowych wyjaśnień w trakcie kontroli udzielała p. Lidia Skupin Wójtowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie. Szczegółowe ustalenia z kontroli, zawarto w protokole kontroli, podpisanym przez Kierownika OPS w dniu 6 czerwca 2025 r.

W toku kontroli ustalono, że podstawę formalno – prawną działalności Ośrodka w okresie objętym kontrolą stanowiły:

- Statut, nadany Uchwałą nr XXVIII/211/16 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie
- Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie nadany Zarządzeniem Nr OPS-OR.002.13.2019.LSW Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie wraz ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem Nr OPS-OR.002.17.2024.LSW Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie z dnia 11 grudnia 2024 r.

Ponadto OPS realizował zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie Uchwał Rady Miejskiej, wymienionych enumeratywnie w protokole kontroli.

Gmina Mosina posiada przyjętą Uchwałą Nr XXXVII/334/16 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 29 września 2016 roku, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na lata 2016-2026. W okresie objętym kontrolą sporządzono również Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej. Tym samym zrealizowane zostały zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

W odniesieniu do zasobów kadrowych i kwalifikacji kadry stwierdzono, że Kierownik OPS oraz wszyscy pracownicy realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej posiadają wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe, wymagane na zajmowanych stanowiskach. Wszyscy pracownicy, którzy otrzymali wyższy stopień awansu zawodowego spełniają także wymogi kwalifikacyjne określone w art. 121 b ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto stwierdzono, że ośrodek spełnia także wymóg zatrudnienia nie mniej niż 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, określony w art. 110 ust. 12 ups.

W toku kontroli stwierdzono, że mieszkańcy Mosiny korzystali ze wsparcia Ośrodka w formie: zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, pracy socjalnej, składek na ubezpieczenie zdrowotne, schronienia, posiłku, usług opiekuńczych, pobytu i usług w domu pomocy społecznej, usług świadczonych w ośrodkach wsparcia.

Odnosząc się do prawidłowości przyznawania w drodze decyzji świadczeń z pomocy społecznej stwierdzono, że we wszystkich sprawach decyzje administracyjne wydawane były terminowo, a ich wydanie poprzedzone było przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiady środowiskowe były przeprowadzone najpóźniej w terminie 14 dni roboczych od powzięcia wiadomości o konieczności przeprowadzenia. W przypadku stałych form pomocy aktualizacja wywiadu środowiskowego, przeprowadzana była w terminie wskazanym w art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Każda ze skontrolowanych decyzji zawierała podstawę prawną, uzasadnienie oraz pouczenie. W żadnej z poddanych analizie spraw nie stwierdzono niezasadnego przyznania pomocy.

Z uwagi na ustalenia opisane poniżej, jednostkę kontrolowaną oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie nie spełnia wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych, **określonego w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.**
2. W toku kontroli nie przedstawiono uchwały w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych, o której mowa w art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. Przedstawiono jedynie uchwałę dotyczącą zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schroniskach dla osób bezdomnych. **Powyższe nie jest w pełni zgodne ze wskazanym wyżej art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.**
3. W przypadku 6 pracowników socjalnych nie przeprowadzano raz na 2 lata szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, **co jest niezgodne z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej.**
4. W trzech przypadkach przyznano świadczenie (niepieniężne) wstecz, **co jest niezgodne z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.**

5. W jednym przypadku z kart pracy opiekunek wynika, że przyznany decyzją zakres usług opiekuńczych nie był w pełni realizowany (z kart pracy wynika, że z przyznanego decyzją pełnego zakresu usług realizowana była jedynie higiena osobista). W innym przypadku w niektórych miesiącach brak potwierdzenia realizacji pełnego zakresu usług (np. w niektórych miesiącach z kart pracy wynika, że nie były realizowane usługi w zakresie pielęgnacji, czy opieki higienicznej). **Powyższe nie jest w pełni zgodne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.**

6. Nieprawidłowości w poddanych kontroli decyzjach administracyjnych polegające na:

- nieprawidłowym oznaczeniu organu wydającego rozstrzygnięcie (Kierownik OPS), co jest niezgodne z **art. 107 § 1 pkt 1 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), zwanej dalej kpa**
- powoływaniu w podstawach prawnych przepisów nie znajdujących zastosowania w danej sprawie tj. niedostosowanych do indywidualnej sytuacji strony lub rodzaju przyznanego świadczenia (w 17 przypadkach) lub niepowołaniu przepisów istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia (w 14 przypadkach), **co jest niezgodne z art. 107 § 1 pkt 4 kpa.**
- braku części prawnej uzasadnienia – w przypadku 5 decyzji, braku wyjaśnienia klientowi przyczyn podjętego rozstrzygnięcia (zmiany odpłatności za usługi opiekuńcze) – w przypadku jednej decyzji, umieszczeniu w uzasadnieniu zapisów nieistotnych z punktu widzenia klienta (dotyczących odpłatności za pobyt w DPS uiszczanej przez gminę oraz osoby zobowiązane) – w jednym decyzji, **co jest niezgodne z art. 107 § 1 pkt 6 kpa**
- zastosowaniu niewyczerpującego lub niewłaściwego w danej sytuacji pouczenia, w tym: w 4 przypadkach pouczono stronę o świadczeniach nienależnie pobranych w przypadku gdy decyzja nie dotyczyła świadczenia pieniężnego, w jednym przypadku pouczono stronę o treści art. 109 ustawy o pomocy społecznej, który nie miał zastosowania w sprawie (odmowa przyznania świadczenia), w jednym przypadku nie pouczono strony o treści art. 109 ustawy o pomocy społecznej, w jednym przypadku nie pouczono o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania

7. W jednym przypadku wliczono do dochodu klienta świadczenie dla deportowanych, przy czym nie ustalono charakteru świadczenia oraz tego, czy nie jest ono świadczeniem, którego nie wlicza się do dochodu, zgodnie z art. 8 ust. 4 pkt 5a ustawy o pomocy społecznej, co mogło mieć wpływ na wysokość odpłatności za usługi opiekuńcze.

8. Brak zatwierdzenia planu pomocy przez Kierownika OPS – w jednym przypadku, w którym plan pomocy zatwierdzony przez kierownika OPS z innej gminy, kierującej osobę na pobyt w ŚDS na podstawie porozumienia z gminą Mosina nie został zrealizowany – pracownik socjalny OPS w Mosinie w planie pomocy wskazał, że postanawia się odmówić świadczenia, przy czym brak na druku planu zatwierdzenia tego rozstrzygnięcia przez Kierownika OPS

w Mosinie. **Powyższe jest niezgodne z art. 107 ustawy o pomocy społecznej oraz z Rozporządzeniem z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893 ze zm.), zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.**

9. W jednym przypadku pozyskując informacje w toku postępowania naruszono zasady określone w art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto stwierdzono następujące uchybienia:

1. Część zapisów statutu i regulaminu Ośrodka jest nieaktualna, tj. zawiera zadania obecnie nierealizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej np. dot. przyznawania i wypłaty świadczenia wychowawczego.

W odniesieniu do ww. zapisu w protokole kontroli, Kierownik OPS poinformowała, że ww. zadanie nadal jest realizowane w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Nie można jednak przychylić się w pełni do powyższego stwierdzenia, bowiem instytucją właściwą do przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego jest ZUS, natomiast ośrodki pomocy społecznej przyznają i wypłacają ww. świadczenie jedynie w sytuacji gdy nie zachodzi koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego, a postępowania zostały wszczęte przed zmianą przepisów. W związku z tym, pomimo zgłoszonych przez Kierownika uwag do ww. zapisu, rekomenduje się przeanalizowanie statutu oraz regulaminu ośrodka pod kątem aktualności zadań.

2. W strategii rozwiązywania problemów społecznych:

- nie określono dokładnie sposobów realizacji strategii, tj. podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań,
- nie określono precyzyjnie ram finansowych strategii, jedynie w sposób ogólny wskazano źródła finansowania,
- nie wskazano ram czasowych dla osiągnięcia poszczególnych celów oraz w odniesieniu do wszystkich obszarów strategicznych nie ustalono wskaźnika za pomocą, którego miałby nastąpić pomiar osiągniętego celu, nie ustalono także pożądanego poziomu realizacji wskaźników, który pozwoliłyby ocenić stopień realizacji danego celu strategicznego, a w konsekwencji również głównego.

Powyższe nie jest w pełni zgodne z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej.

3. Na pierwszy dzień kontroli pracownicy wymienieni w wykazie pracowników pod pozycją 4, 8 i 18 nie posiadali aktualnego do obecnie zajmowanego stanowiska (starszy specjalista pracy socjalnej) zakresu czynności.

4. Uchybienia w decyzjach administracyjnych, szczegółowo opisane w protokole kontroli, polegające na:

- nieprecyzyjnym (bez wskazywania konkretnego ustępu, punktu czy paragrafu odnoszącego się do indywidualnej sytuacji) powoływaniu przepisów w podstawach prawnych decyzji,
- braku doprecyzowania podjętych ustaleń w sentencji decyzji – w jednym przypadku nie wskazano klientowi pełnej kwoty odpłatności za przyznane usługi opiekuńcze (wskazano jedynie wysokość odpłatności ustaloną w wyniku częściowego zwolnienia klienta z jej ponoszenia), natomiast w jednym przypadku nie wskazano przeznaczenia zasiłku celowego z tytułu zdarzenia losowego.

5. W czterech przypadkach, opisanych szczegółowo w protokole kontroli, w których odmówiono przyznania świadczenia z dokumentacji sprawy nie wynika, że decyzję odmowną podjęto po szczegółowym przeanalizowaniu sytuacji klienta i jego możliwości przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej przy wykorzystaniu własnych zasobów.

6. W części kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych stwierdzono uchybienia polegające na: błędnym wypełnianiu rubryk (świadczenia niepieniężne wpisywane w rubryce pieniężne lub w inne formy pomocy), nieuzupełnieniu niektórych z nich, rozbieżności we wpisywaniu daty lub omyłkowym jej wpisaniu oraz braku jednoznacznego zatwierdzenia przez Kierownika planu pomocy.

7. W kilku przypadkach stwierdzono uchybienia w zakresie dokumentacji gromadzonej w toku postępowania, opisane szczegółowo w protokole kontroli, polegające m.in. na: braku daty na składanych przez klientów oświadczeniach, przechowywaniu w dokumentacji klienta nieuzupełnionych druków lub druków nie mających zastosowania w danym postępowaniu oraz braku w aktach sprawy niektórych dokumentów np. ustaleń dokonywanych pomiędzy ośrodkiem, a ŚDS, oświadczenia klienta o zapoznaniu się z treścią art. 10 § 1 kpa.

8. Uchybienia w zakresie dokumentowania prowadzonej pracy socjalnej szczegółowo opisane w protokole kontroli.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zalecam:

1. Spowodować dostosowanie liczby zatrudnionych w ośrodku pracowników socjalnych do ustawowo określonego wskaźnika, dotyczącego zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik

socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, co będzie zgodne z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.

2. Spowodować wydanie uchwały Rady Gminy w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych, o której mowa w art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

3. Zapewnić pracownikom socjalnym prawo do udziału co najmniej raz na 2 lata w szkoleniach podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, co będzie zgodne z art. 121 ust. 2 c ustawy o pomocy społecznej.

4. Zaprzestać przyznawania świadczeń wstecz, stosując się do art. 106 ust. 4 ustawy. Zgodnie z Wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2010 r. I OSK 966/10 (Lex nr 784374): *Usługi opiekuńcze, tak jak inne świadczenia niepieniężne, mogą być przyznawane jedynie na przyszłość.* Pomoc w formie schronienia, podobnie jak usługi również jest świadczeniem niepieniężnym.

5. Dokonywać bieżącej weryfikacji zakresu świadczonych usług opiekuńczych przedstawianych w kartach pracy opiekunek, a w przypadkach dużych, stale powtarzających się rozbieżności między zakresem usług przyznanym decyzją, a faktycznie świadczonym ustalać przyczyny tej rozbieżności i w razie potrzeby dokonywać zmian decyzji.

6. Dochować należytej staranności przy konstruowaniu decyzji administracyjnych, tj.

- zapewnić aby wszystkie wydawane decyzje administracyjne zawierały prawidłowe oznaczenie organu administracji publicznej, co będzie zgodne z art. 107 § 1 pkt. 1 kpa.,
- powoływać w podstawach prawnych przepisy adekwatne do ustalonej sytuacji i rozstrzygnięcia, na których organ oparł się wydając decyzję, z podaniem konkretnych jednostek redakcyjnych,
- konstruować uzasadnienia decyzji w taki sposób aby zawierały część faktyczną i prawną oraz wyjaśnienie przyczyn podjętego rozstrzygnięcia zgodnie z art. 107 § 3 kpa,
- stosować pouczenie dostosowane do rodzaju decyzji, co będzie zgodne z art. 107 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

7. Ustalać dochód klienta przy zachowaniu zasad określonych w art. 8 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, w tym dochować należytej staranności przy ustalaniu składników dochodu. W sytuacji wskazanej szczegółowo w protokole kontroli dokonać ponownego przeliczenia dochodu klienta po ustaleniu charakteru świadczenia dla deportowanych.

8. Decyzje administracyjne każdorazowo wydawać na podstawie planu pomocy zatwierdzonego przez Kierownika OPS lub inną uprawnioną osobę.

9. W toku prowadzonych postępowań oraz pracy socjalnej pozyskiwać informacje z zachowaniem zasad określonych w art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej tj. z poszanowaniem prywatności jednostki oraz jej otoczenia.

Ponadto rekomenduję:

1. Przeanalizowanie zapisów statutu i regulaminu ośrodka pod kątem ich aktualności, w tym aktualności wykonywanych zadań oraz ewentualne usunięcie lub doprecyzowanie zakresu zadań obecnie nierealizowanych w ośrodku lub realizowanych w wyjątkowych sytuacjach.

2. Uszczegółowienie i doprecyzowanie zapisów strategii rozwiązywania problemów społecznych, tak aby wyeliminować nieprecyzyjne zapisy wskazane w pkt. 2 stwierdzonych uchybień.

3. Przechowywanie w aktach osobowych pracowników aktualnych zakresów czynności.

4. Odnośnie do uchybień stwierdzonych w pkt. 4 nie wydaje się rekomendacji, ponieważ wytyczne dotyczące dochowania należytej staranności przy konstruowaniu decyzji administracyjnych opisano w pkt. 6 zaleceń pokontrolnych.

5. W postępowaniach administracyjnych kończących się decyzją odmawiającą przyznania świadczenia, dokładnie analizować sytuację klienta pod kątem posiadanych przez niego zasobów i możliwości przezwyciężenia trudnej sytuacji finansowej, a także pod kątem możliwości przyznania mu wsparcia w innej, adekwatnej do sytuacji formie.

6. Dochowanie należytej staranności przy sporządzaniu rodzinnych wywiadów środowiskowych, w tym: rzetelne i dokładne wypełnianie druków rodzinnych wywiadów środowiskowych tak aby zawierały wszelkie informacje służące ustaleniu sytuacji klienta, uzupełnianie ich o daty oraz zatwierdzanie przez Kierownika planów pomocy w sposób nie budzący wątpliwości.

7. Dochowanie należytej staranności w zakresie kompletowania dokumentacji w toku postępowania:

- czuwanie nad kompletnością dokumentacji, poprawnością wypełniania druków przez klientów,
- przechowywanie w aktach sprawy tylko druków niezbędnych do ustalenia sytuacji klienta,
- w przypadku postępowań dotyczących przedłużenia skierowania na pobyt w ŚDS – przechowywanie w aktach sprawy dokumentacji potwierdzającej dokonanie ustaleń z placówką,
- każdorazowe informowanie klienta o zasadzie czynnego udziału strony w postępowaniu, co będzie znajdowało potwierdzenie w złożonym oświadczeniu.

8. Prowadzenie dokumentacji z pracy socjalnej w taki sposób aby każda rozmowa, wejście w środowisko lub podjęte ustalenia dokumentowane były w formie notatek służbowych

oraz aby zawierały także informacje o efektach podejmowanych przez pracowników działań oraz bieżącej sytuacji osób objętych wsparciem.

Informacje końcowe

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej przysługuje Pani prawo zgłoszenia zastrzeżeń do Wojewody Wielkopolskiego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych. Jednocześnie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 130 ust. 1 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 12.000 zł.

Pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oczekuję w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń.

z up. Wojewody Wielkopolskiego

Hanna Zawadka

Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

*/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
klasyfikowanego certyfikatu/*

Do wiadomości:

Burmistrz Gminy Mosina

ul. Plac 20 Października 1

62-050 Mosina